

Неродюк М.О.,
магістр II курсу

Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне
Науковий керівник - Осадча О.О.,
д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В ринкових умовах розвитку України актуальною є проблема ефективного функціонування діючих підприємств, що неможливо без формування необхідного обсягу активів, в першу чергу, оборотних активів, недостатність і якість яких впливає не тільки на кількісні характеристики продукції, товарів, робіт, послуг, що реалізуються, їх конкурентоспроможність, але і на соціально-економічні процеси підприємств.

Проблеми оцінки рівня забезпеченості підприємств оборотними активами, зокрема, запасами, та визначення ефективності їх використання є актуальними також з позиції прийняття управлінських рішень.

В умовах орієнтації системи управління на концепцію сталого розвитку процес формування обліково-аналітичного забезпечення виходить на якісно новий рівень, що дозволяє управляти бізнес-процесами, які відповідають за зміни в структурі активів та капіталу; оперативно відновлювати діяльність після кризових станів; мінімізувати фінансові збитки; задовольняти вимоги клієнтів, акціонерів, управлінців; підтримувати ділову репутацію.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою.

Управління запасами – це забезпечення та підтримування оптимальної кількості й видів фізичних ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану організації. Необхідність управління запасами пояснюється тим, що виробництво – це потік матеріальних ресурсів через процес, який змінює форму цих матеріалів, перетворюючи їх на готову продукцію.

Оскільки запаси є одними із найвагоміших активів у більшості підприємств, а їх вартість може складати до 40% від суми загального інвестованого капіталу, ефективне управління такими оборотними активами дає можливість суттєво зменшити витрати компанії, які можуть виникати внаслідок їх надлишку чи недостачі.

Складовими обліково-аналітичного забезпечення як інформаційної функції управління є:

- обліковий процес (збір інформації, оформлений первинними документами; запис і групування інформації в облікових регістрах; формування показників звітності (фінансової, управлінської); інтерпретація отриманих звітних показників на основі професійного судження;

- аналіз планової та облікової інформації, її впливу на фінансові результати (аналіз виконання бізнес-планів; кількісна і якісна оцінка факторів і ситуацій; розкриття тенденцій і пропорцій розвитку; виявлення невикористаних резервів);

- незалежна оцінка аудиторами достовірності бухгалтерської (фінансової) звітності та ведення бухгалтерського обліку відповідно до норм законодавства, вираження професійної незалежної думки щодо якості бухгалтерської звітності;

- реалізація інформаційної функції управління (оцінка майнового і фінансового становища, фінансових результатів внутрішніми і зовнішніми користувачами; уточнення та коригування управлінських рішень; вироблення стратегічних і тактичних шляхів розвитку).

Облікове забезпечення управління запасами містить систему бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку запасів, всіх господарських операцій пов'язаних з їх трансформацією та переміщенням, та відображення у фінансовій звітності. Облікові дані щодо стану та руху запасів складають основну інформаційну базу управління запасами на підприємстві.

Функціонування ефективної системи обліку запасів на підприємстві передбачає наявність наступних складових:

1. Розробка номенклатури запасів;
2. Раціональна організація складського господарства;
3. Розробка інструкцій з обліку запасів;
4. Розробка норм запасів;
5. Правильна класифікація і групування запасів.

Раціональна організація обліку запасів дає змогу правильно сформувати первісну вартість запасів, вартість їх списання при відпуску у виробництво, з високою точністю оцінити незавершене виробництво та відобразити залишки запасів у формах фінансової звітності.

Важливе значення у структурі обліково-аналітичного забезпечення управління запасами відіграє правильна класифікація запасів, яка залежить від виду діяльності підприємства. Склад запасів та їх класифікацію визначено у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та П(С)БО 9 «Запаси». Запаси згідно П(С)БО 9 «Запаси» та Плану рахунків складаються з виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів, малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Правильність ведення аналітичного обліку зумовлюється дотриманням певних вимог:

- потреби підприємства (вид та специфіка його діяльності мають вирішальне значення для визначення кількості аналітичних рахунків);
- для обліку виробничих запасів має використовуватися натурально-вартісне вираження;
- облік по аналітичних рахунках ведеться за допомогою відомостей або карток;
- наприкінці звітного періоду необхідно звіряти інформацію на синтетичних та аналітичних рахунках.

Також необхідно впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання.

Ефективність управління запасами підвищується внаслідок здійснення особливої фінансової політики, яка складається з аналізу динаміки розміру, складу й оборотності запасів, визначення мети формування запасів, необхідної кількості товарно-матеріальних цінностей тощо. Завдяки ефективному управлінню запасами з'являється можливість суттєво скоротити виробничий та операційний цикли, знизити рівень витрат на зберігання запасів, вивільнити кошти з господарського обороту (за рахунок зниження кількості запасів, які зберігаються з метою подальшого використання) та реінвестувати їх в інші активи.

Виходячи з вищенаведеного можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління запасами на підприємствах:

- ✓ підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;
- ✓ удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації запасів;
- ✓ узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку запасів;
- ✓ обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- ✓ чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Одним з шляхів вдосконалення ефективності управління запасами підприємства є застосування логістичних методів, що дозволяє покращити ефективність організації і управління потоками сировини, матеріалів і готової продукції і відповідними їм інформаційними та фінансовими потоками в загальній системі функціонування підприємства. Застосування доступних на сьогодні логістичних методів дає змогу оптимізувати обсяги поставок запасів, витрат на їх транспортування та зберігання.

Отже, формування на підприємстві механізму обліково-аналітичного забезпечення управління запасами передбачає: розробку практичних методик аналізу стану, руху, якості та ефективності використання запасів з урахуванням специфіки діяльності підприємства, особливостей його виробничої та організаційної структури; удосконалення існуючої організації системи обліку таким чином, щоб вона забезпечувала виконання аналітичних та контрольних функцій системи управління підприємством.

З метою вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства необхідно здійснити реалізацію наведених напрямів удосконалення обліку запасів підприємством, що призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності. Ефективне управління запасами надає можливість значно скоротити операційний і виробничий цикл, що сприяє скороченню витрат, пов'язаних зі зберіганням запасів, та дозволяє вивільнити частину оборотних коштів.